

NACZELNE DOWÓDZTWO W.P.

Z. Nr. Szt. Gen. 5206/II.

ODDZIAŁ II.

803/5.

W sprawie opróżnienia Suwalszczyzny i Litwy
przez wojska Niemieckie.-

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ
NACZELNEGO DOWÓDZTWA W. P.

Warszawa, dnia 12. maja 1919 r.

w W a r s z a w i e

Ponieważ Niemcy dobrowolnie nie myślą wycofać
wojsk swych z Suwalszczyzny, względnie południowej Litwy,
zwraca się Naczelne Dowództwo W.P. do Ministerjum Spraw
Zagranicznych z prośbą o interwencję w tej sprawie u
państw Koalicyjnych.-

Motywy, któremi Naczelne Dowództwo w tym wypad-
ku się kieruje są następujące:

1/. Front niemiecki przeciwko bolszewikom bie-
gnie obecnie od okolic Mitawy w kierunku południowym, aż
do Szyrwint, /miejsc. położona 45 kilometr. na północny za-
chód od Wilna/. Dla zabezpieczenia więc tyłów swego fron-
tu jest Niemcom potrzebne (terytorjum li tylko) położone
na północ od linii biegnącej od Kowna wzdłuż Niemna na
zachód.-

2/. Pozostawanie Niemców w obszarze położonym
na południe od wyżej wymienionej linii jest obecnie wo-
bec zajęcia Wilna przez Wojska Polskie i objęcia przez
te ostatnie frontu przeciw bolszewikom, aż po Szyrwinty,
/miejsc. położon. 45 kilometr. na północny zachód od Wilna/
niczem nieuzasadnione. Wojska niemieckie rozlokowane w
obszarze na południe od linii biegnącej od Kowna na za-
chód wzdłuż Wilna zagrażają tylko tyłom Wojsk Polskich
stojących na froncie przeciwko bolszewikom; Dowództwo

Wojsk Polskich jest przez to zmuszone dość znaczną ilość swych wojsk zużywać do zabezpieczenia swych tyłów przeciwko Niemcom, - zamiast siły te użyć na froncie bojowym przeciw bolszewikom.-

3/. Pozostawanie Niemców w obszarze w §2. wymienionym, wprowadza do kraju przez nich okupowanego tylko anarchję, a to z następujących względów:

- a/. Niemcy wywołują nieustannie zatargi między Polakami a Litwinami.-
- b/. Spartakiści niemieccy szerzą ideje komunistyczne wśród ludności.-
- c/. Władze niemieckie, jak z załączonych odpisów dokumentów wynika, jęczą ludność cywilną i obchodzą się z nią w sposób isticie barbarzyński.-

4/. Przez objęcie Suwałszczyzny od Niemców Polska mogłaby przeprowadzić na obszarze rdzennie polskim rekrutację, co siłę militarną Państwa Polskiego wzmocni.-

5/. Wobec tego, że Niemcy wchodzą już obecnie w przyjazne stosunki z bolszewikami, jak to już do Ministerjum Spraw Zagranicznych pod Nr. D.331/VI.pouf. z 4/V. dokumentu /dostarczanie instruktorów niemieckich dla armji bolszewickiej/ niezbitcie wynika, jest pozostawanie Niemców na froncie bolszewickim wogóle niepożądane, lecz wprost dla ogólnej akcji państw sprzymierzonych przeciw bolszewikom nader szkodliwe.-

Niemcy ze swych wojsk rozlokowanych w Kurlandji i Litwie trzymają zaledwie 10 tysięcy ludzi na froncie, gdzie i tak walki żadne się nie toczą. Natomiast zachodzi tylko obawa, czy Niemcy pewnego dnia przez odcinek ten nie przepuszczą wojsk bolszewickich na tyły Wojsk Polskich.-

Ilość wojsk niemieckich na froncie na północ od Kowna - około 10 tysięcy dałaby się w krótkim już czasie zastąpić wojskami litewskimi wynoszącymi obecnie około 6 - 8 tysięcy, a które to wojska stoją obecnie na tyłach na

linji Kiejdany - Kowno - Suwałki zupełnie beczynnie, jakoteż Wojskami Polskimi. Polska Suwałszczyzna mogłaby być obsadzoną przez Wojska Polskie, litewska - przez litwskie.

Otrzymuje: Ministerjum Spraw Zagranicznych i do wiadomości Adjutantura Generalna, Oddział III. Nacz. Dow. W. P., Główne Kwatermistrzostwo i Ministerstwo Spraw Wojskowych.-

9 załączników.

Haller

Pułkownik

Za zgodność:

m.p.

Siemankowski

ZAŁACZNIK L.I.

KORPUS OCHOTNICZY DIBICZA

Dziennik I.a:N.2630

Suwałki d.16.4.1919

Ku memu wielkiemu zdziwieniu zauważyłem dziś, że niemieckie nazwy ulic bez mojej wiedzy zmienione zostały na nazwy polskie np. na rogu ul. Petersburskiej - Plac Uspieński. Ponieważ ta zmiana zaszła bez mojego pozwolenia, więc rozkazuję, by te nowe znaki do dnia 17.4. do godziny 12 były zabrane.

Załużę najmocniej, jeśli z powodu podobnych środków zostanie zakłócona zgoda, która panowała między władzami niemieckimi i polskimi. Mając na uwadze delikatność / taktyczność / polskiej władz, która była mi zawsze przyjemną, nie przypuszczałem, że one dopuszczą się takiej samowoli.

Ten wypadek muszą uważać za większą prowokację, niż to co wyczytałem z gazet warszawskich, urządzenie Piłsudzkiemu owacji przez tutejszą Radę.

/-/ v. Dibitsch

p pułkownik

179

Do

Bezirkskomendanta

w Suwałkach.

Odezwę Pana z dnia 16.b.m. N.2630 otrzymaliśmy w dniu dzisiejszym o godz.10 rano i merytoryczną odpowiedź w tej sprawie będziemy mogli dać dopiero po otrzymaniu wyjaśnienia magistratu, pod zarządem którego znajduje się miasto i o d którego wyjaśnienia tego zażądaliśmy.

Jednocześnie zaznaczamy, że forma listu N.2630 niewymownie nas zadziwiła, jak również i zarzut do nas skierowany. Gdyby nawet Tymczasowa Rada Obywatelska i wyraziła hołd Naczelnikowi Państwa Piłsudzkemu, czego nawiasem mówiąc nie było, bo nie miała ku temu odpowiedniej okazji, to i w takim razie nawet kontrola uczuć społeczeństwa polskiego względem głowy Państwa Polskiego nie może należeć do kompetencji władz wojskowych okupacyjnych, przebywających tu jedynie dla utrzymania ładu i porządku, jak to niejednokrotnie sam Pan zaznaczył w swoich pismach i rozmowach. Całe zachowanie się Tymczasowej Rady Obywatelskiej względem władz wojskowych okupacyjnych od daty układu z tymi władzami o przyjęciu władzy administracyjnej w Okręgu Suwalskim przez Radę aż do chwili obecnej, nigdy nie było prowokujące, a przeciwnie zawsze było nacechowane dążnością do łagodzenia zatargów, wynikających pomiędzy ludnością, a wojskiem niemieckim, które bardzo często nadużywało lojalności miejscowego społeczeństwa, do której ludności była przez nas wezwana. Czy zatem zarzut o prowokacji może być do nas kierowany niech to Wielmożny Pan sam osądzić zechce.

Do

Bezirkskomendanta

Suwałki.

W dalszym ciągu listu naszego z dn. 17 kwietnia N. 2672 i w odpowiedzi na list Pana N. 2630 w sprawie zmiany nazwy ulicy Petersburskiej, komunikujemy, że Rada miejska na posiedzeniu w dniu 28 marca ze względu, iż nazwa ulicy "Petersburski~~ę~~ Prospekt" nadana została przez władze rosyjskie w celach rusyfikacyjnych, wówczas gdy miejscowa ludność używała nadal nazwy dawnej polskiej " ul. Główna " albo " Szosowa " postanowiła ~~na~~ ustalić ostatecznie nazwę ulicy i w tym celu ku uczczeniu bohatera polskiego Tadeusza Kościuszki postanowiła ulicę nazwać Jego imieniem.

Magistrat ~~miasta~~ miasta w wykonaniu tej uchwały zarządził wywieszenie odpowiednich napisów na ulicy, jednakże mając na uwadze potrzeby wojska niemieckiego, wszystkie tablice z napisami niemieckimi "Petersburger Strasse" zostawił nie-
tknięte, umieścił tylko obok, lub tam gdzie tych nazw nie było nową polską nazwę ulicy.

Z uwagi na to, iż polskie napisy zrobione dla użytku ludności w niczem nie uwłaszczają władzy wojskowej niemieckiej, i że zarządzenie to nastąpiło na mocy uchwały Rady miejskiej, jako gospodarza miasta, mamy nadzieję, że wyjaśnienie nasze najzupełniej Pana zadowolni.

Prezes

Sekretarz

M. S. W.

Załącznik L.8.

ODPIS

NACZELNIK

POLICJI PAŃSTWOWEJ

DO

Powiatu Augustowskiego

W-GO PANA STAROSTY

dn.27.kwietnia 1919 r.

na POWIAT AUGUSTOWSKI

N.2279

Augustów.

Niniejszym melduję W-mu Panu, iż przejeżdżający niemieccy żołnierze, pociągiem z Grodna przy napotkaniu ludzi, lub bydła strzelają do nich z karabinów i rzucają granaty. O czym meldował w dniu dzisiejszym mieszkaniec wsi Jastrzębna, u którego Niemcy zastrzelili krowę. Przy czym zaś we wsi Nowokamiennej zastrzelili 3 ludzi z pociągu, którzy przy kolei pracowali na polu. Z powyższego zameldowania jest widocznem, że przejeżdżający Niemcy formalnie obstrzelują wsie położone w pobliżu drogi żelaznej.-

P.O.Komendant Policji /podpis nieczytelny/

Z oryginałem zgodne :
Prezes

Sekretarz

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

182

SEINU APSKRITIES

KOMITETAS

WÓJTOWI GIBIAŃSKIEJ GMINY

1919 kwietnia 7.d.

N.549

Sejny.

Na zasadzie rozkazu Władzy Naczelnej powo-
łani są do wojska wszyscy młodzi ludzie, zamieszkali
w Gibiańskiej gminie, urodzeni w roku 1897 1898. Po-
bór odbędzie się w mieście Sejnach 18.kwietnia r.b. od
godziny 9-ej rano.-

Niniejszym Komitet powiatowy nakazuje Wójto-
wi i wszystkim powołanym do wojska młodym ludziom sta-
wić się osobiście w oznaczonym terminie i miejscu.-

Kto z liczby powołanych nie usłucha tego
rozkazu, będzie pociągnięty do odpowiedzialności.-

Prezes Komitetu /-/ Dr.Narkiewicz

Członek-Sekretarz: podpis nieczytelny

Z oryginałem zgodne

Prezes Rady

Sekretarz Rady:

ZALĄCZNIK L.4.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Wojskowy Zarząd Powiatowy

Suwałki d.23.III.19 19

S uwałki

Oddział Gł.N.4118

Do

Tymczasowej Rady Obywatelskiej

Okręgu Suwalskiego

tutaj.

Na pismo z dn. 24.3. za N.2507 uprzejmie odpowiadam, że terytorjum b.wojennego gubernatorstwa litewskiego po zawieszeniu broni zostało przekazane, jako Ruądowi Litewskiemu, Tarybie, uznanej przez rząd niemiecki, stopniowo znosząc władze niemieck

Do tego terytorjum należy powiaty Suwalski i Augustowski.

Zanim nie nastąpi ostateczne ustalenie granic przez Kongr. Pokojowy, może przeto obecnie w tutejszym okręgu tylko Taryba być uważana jako reprezentantka władzy suwerennej, gdy tymczasem władze^m miejscowym przysługuje tylko lokalny zarząd komunalny.

/podpisał/ Venske

Oberleutnant

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

184

M. S. W.

Komendant Policji
Państwowej m. Suwałk
i pow. Suwałskiego
dn. 29 kwietnia 1919.
N. 2213
Suwałki

Do

Tymczasowej Rady Obywatelskiej
Okręgu ~~suwałskiego~~ Su-
wałskiego

Podaje się do wiadomości Rady Obywatelskiej, że w dn. 7. kwietnia r. b. od znajdującego się na posterunku szer. podwładnej mi policji Antoniego Czerniawskiego przez władze niemieckie został odebrany karabin za N. 998, stanowiący uzbrojenie policji. Jako przyczynę odebrania karabinu, władze niemieckie wystawiają, że Czerniewski nie miał odpowiedniego zaświadczenia na posiadanie broni i że jest funkcjonariuszem Krasnopolskiej Milicji. Karabin dotychczas mu zwrócony nie został.

W dn. 19 b. m. karabiny zostały odebrane od posterunkowych szeregowców policji Stanisława Maciaszkiewicza i Michała ~~Nowe-~~nieckiego. Pomimo niejednokrotnych zapytań moich o przyczynę odebrania karabinów, władze niemieckie wszelkich wyjaśnień mi odmawiają.

W dn. 19 b. m. ~~19~~ i 20 b. m. przez władze niemieckie zostały zabrane z urzędu podwładnej mi policji 33 zamki od karabinów, stanowiących uzbrojenie policji. Zarządzenie niniejsze przez władze niemieckie tłumaczy się tem, że pozostałe w policji 20 karabinów dostatecznie dla funkcjonariuszów policji, którzy zajmują posterunki w mieście.

/-/ B. Kuchciński

w zast. Komendanta Policji

Sekretarz /-/ pod. Jaszczolt

ZALĄCZNIK L.6.

ODPIS.

SEINU APSKRITIES

KOMITETAS

1919 m. bal. 15. d.

WOJTOWI GIBIAŃSKIEJ GMINY.

N. 564

Sejnai.

Komitet powiatowy poleca Panu niezwłocznie dać Komitetowi odpowiedź, czy Pan i pisarz gminny liczą siebie podwładnymi władzy Sejneńskiej, czy uznają inną władzę oprócz Sejneńskiej i jeżeli tak, to jaką?

Uż. Prezes /-/ A. Kubilius

Członek - Sekretarz /-/ L. Gepulis.

Z oryginałem zgodne:

Prezes Rady

Sekretarz Rady:

DO KOMENDANTA OKREGU SUWALSKIEGO.

Przesyłając przy niniejszym raport Naczelnika Policji na powiat Augustowski z dnia 27.b.m. N.2279, z którego widać, iż wracające z Grodna oddziały niemieckie ostrzeliwują po drodze spokojnie pracującą ludność w polu, w rezultacie czego nastąpiło postrzelenie na śmierć trzech ludzi.-

Wobec takiego zachowania się wojsk niemieckich Tymczasowa Rada Obywatelska, jako przedstawicielka ludności w Okręgu Suwalskim, wypowiada Panu najwyższe oburzenie i żąda od Pana przedsięwzięcia natychmiastowych zarządzeń w celu ukrócenia karygodnego postępowania żołnierzy niemieckich oraz oddania pod sąd winnych zabójstwa niewinnych ludzi.-

Nadmieniamy, iż ze swej strony poleciliśmy Prokuratorowi Sądu Okręgowego Suwalskiego przeprowadzić dochodzenie w tej sprawie i mamy nadzieję, iż ze strony Pana dochodzenie to będzie prokuratorowi naszemu ułatwione.-

Zaznaczamy w końcu, że tego rodzaju polowanie na ludzi i inwentarz żywy oddziały niemieckie wracające z Grodna kolejną urządzają w czasie biegu pociągu i że to już nie pierwszy wypadek ostrzeliwania z okien wagonów pracujących w polu ludzi i żywego inwentarza.-

Prosimy o zawiadomienie, jakie kroki Pan przedsięwziął w celu ukrócenia samowoli i ekscesów żołnierzy niemieckich i czy może Pan gwarantować, że się to więcej już nie powtórzy.

O odszkodowaniu dla poszkodowanych wystąpimy do Pana po przeprowadzeniu śledztwa.-

Prezes:

Sekretarz: